

95 гадоў
беларускага
кіно

“У агні
народжаная”

(1929)

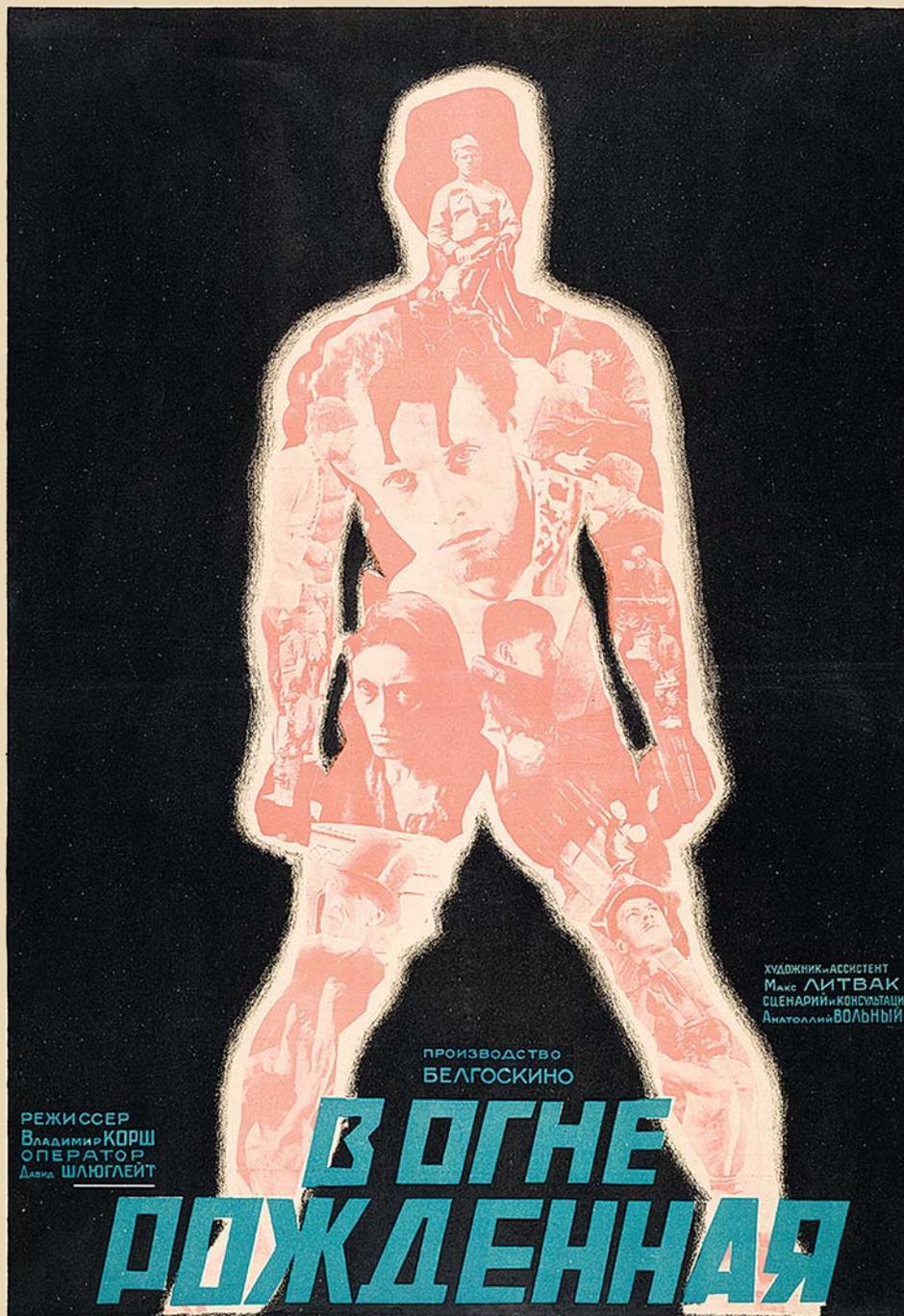
Стужка выйшла да 10-годдзя абвясчэння БССР, сотыя ўгодкі якога мы сёлета адзначаем. На плакаце гэтага фільма — волат. Дарэчы, стужка першапачаткова і павінна была так называцца. Мастак Макс Літвак увасобіў у гэтай постаці лёсы людзей, якія падняліся на барацьбу за Савецкую Беларусь.

Былы ўдзельнік грамадзянскай вайны Уладзімір Корш-Саблін не шкадуючы фарбаў выводзіць на экране вобраза ворагаў маладой дзяржавы. У прыватнасці, “пана палкоўніка” Булак-Балаховіча, які, нібыта змаючыся за Беларусь, дбае пра свае інтарэсы. Князь Сапега паўстае брыдкім і бесчалавечным эксплуататарам. Членам рады БНР увогуле ўвасоблены як карыкатурныя кардонныя персанажы. Што да аблічча народа, то тут — усё наадварот. Яго ўвасабляе магутны сялянскі хлопец у вышыванцы, здольны быць клапатлівым татам, але і нечакана задаць апаненту “падрыўное” пытанне.

Аднак вытрымаўшы ідэалагічны курс, будучы аўтар “Першага ўзводу”, “Шукальнікаў шчасця”, “Кастанціна Заслонава” (разам з А.Ф.Файцымерам) дазволіў сабе ў першай сваёй карціне нямаля творчых эксперыментаў. Да прыкладу, рэжысёр выкарыстоўвае мультыэкспазіцыю, камбінаваныя здымкі, нечаканы мантаж — відавочна, натхніўшыся работамі Эйзенштэйна і Даўжэнкі. У прыватнасці, Корш-Саблін “рыфмуе” рух паравых машын і мабілізацыю рабочых у Чырвоную армію. Некаторыя прыёмы і мантажныя перабіўкі працуюць на карысць карціне, іншыя — застаюцца выключна фармальнымі.

Ды ўсё ж “У агні народжаная” мае сваю перліну — сцэну карагоду сялян у Купальскую ноч. Маладыя дзяўчаты і хлопцы ў нацыянальных строях кружацца вакол чаканай папараць-кветкі, аднак калі рух спыняецца — моладзь аказваецца старымі сялянамі. Так Корш-Саблін імкнецца перадаць шматгадовую прыгнечанасць народа і марнасць чаканняў лепшай долі. “Не ведалі, што штасце бярэцца барацьбой”, — абвясчаюць цітры. І ўжо праз гэтую сцэну фільм займае пачэснае месца ў гісторыю беларускага кіно.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

СТУДЗЕНЬ

ПН	АЎТ	СР	ЧЦ	ПТ	СБ	НДЗ
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

95 гадоў
беларускага
кіно

“Дзікае
паляванне
караля
Стаха”

(1979)

Кажуць, што, паглядзеўшы фільм паводле сваёй кнігі, Уладзімір Караткевіч сказаў рэжысёру стужкі Валерыю Рубінчыку: “Мы бачылі розныя сны”. Карціна Рубінчыка — гэта каляровыя, далікатныя, стрымана-пранізлівыя сны наяве. І часам немагчыма сказаць, што — сон, а што — рэчаіснасць.

Трызніць фальклорам малады этнограф Андрэй Беларэцкі, які збірае паданні і легенды, а галоўная самнамбула — Надзея Яноўская, сыграная збялелай балгарскай актрысай Аленай Дзімітравай. Спяць здані мінулага — прывіды дзікага палявання — якія маюць плоць і кроў, і якія вязкім рапідам наплываюць на глядача.

Спіць народ, зляканы ад страху, спіць шляхта, якая здрадзіла свайму сумленню, б’ецца днём у начных кашмарах вар’ятка (Валянціна Шэндрыкава), спіць страшны палац — як пачвара, што сцеража свае лабірынты. Нарэшце — спіць эпоха, яшчэ не абуджаная XX стагоддзем. Толькі апошні кадр абычае набліжэнне новых часоў.

Сонечная, энергічная проза Караткевіча стала “забытай рэспублікай” зляканых і зледзянелых ценяў — дэкадэнцкіх, меланхалічных, стрыманых, карунковых. Як у кожным сне, галоўнае хаваецца на ўскраінах: падае з ляскатам ссохлае дрэва, чорная эканомка (легендарная Марыя Капніст) закопвае ў зерне аголеную герайню, дзікае паляванне топча батлейку, Надзея Яноўская пляскае кіслатой у партрэт. Гэтых сценаў няма ў кнізе, але яны — самыя караткевічаўскія.

Карціна Валерыя Рубінчыка рэгулярна трапляе ў даведнікі лепшых сусветных хорараў, але гэты беларускі сон, зняты ў позні савецкі час, усё яшчэ не разгаданы.

Андрэй РАСІНСКІ

Réalisation
Valéri Roubintch
Caméra
Tatiana Loguinova
Acteurs
Boris Plotnikov
Eléna Dimitrova
Valentina Chendrikova
Boris Khmel'nitskiy

ЛЮТЫ

ПН АЎТ СР ЧЦ ПТ СБ НДЗ

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

95 гадоў
беларускага
кіно

“Кастусь
Каліноўскі”

(1928)

Для вока, якое прывычалася да каляровай карцінкі, да вылічанага да сотай долі секунды мантажу, да рухомай камеры і нават да 3D-магчымасцяў, нямое кіно падаецца археалагічным даследаваннем даўно зніклай цывілізацыі. Стужка Уладзіміра Гардзіна “Кастусь Каліноўскі”, прэм’ера якой адбылася ў 1928 годзе, прывабная найперш менавіта тым, што яна — артэфакт свайго часу. І тая эпоха, калі на кінафабрыцы “Белдзяржкіно” здымаўся гэты фільм, больш бачная на экране, чым сама гісторыя пра кіраўніка паўстання. Хоць кінафабрыка знаходзілася ў Ленінградзе, але здымкі праводзіліся ў Беларусі.

Вялікі гістарычны размах патрабаваў вялікую масоўку, і мы бачым на экране звычайных людзей і іх натуральныя паводзіны ды эмоцыі. Натура адметная тым, што частку сцэн здымалі ў яшчэ не перабудаваным і не зруйнаваным міжваенным Менску. Лозунгі, якія транслююць інтэргтытры, цытуюць “Мужыцкую праўду” — але ў спалучэнні з адпаведнымі эпасе марксісцка-ленінскімі асветніцкімі каментарыямі. Галоўны герой вельмі тэатральна патрасае шабляй, ведучы за сабою сялян, аднак, у той самы час, па-сапраўднаму б’ецца той жа зброяй са Станіславам Велькапольскім — у рэжысёра атрымалася сапраўдная экшн-сцэна.

Гістарычнае кіно ўскосна раскрывае нам непрыхаваную гісторыю свайго часу. Трошкі наіўна, як пачатковец, але з пафасам і запалам перакананага агітатара. І хоць гэтая стужка не стала, як планавалася, першым фільмам “Белдзяржкіно”, яна адна з першых вяртала ўласную гісторыю беларускаму глядачу.

Леташні юбілей увасобленага на экране героя прайшоў у нас амаль незаўважна, але сёлета ў сакавіку можна будзе прыгадаць угодкі смерці Каліноўскага.

Ліна МЯДЗВЕДЗЕВА

САКАВІК

ПН АЎТ СР ЧЦ ПТ СБ НДЗ

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

95 гадоў
беларускага
кіно“Іван
Макаравіч”

(1968)

Гаворачы пра Ігара Дабралюбава, звычайна пачынаюць з эксцэнтрычнай буфанады “Белыя росы”, дзе ён выхітраецца распавесці гісторыю каханьня, сямейных непаразуменьняў, беспрытульнасці, але таксама і ўрбанізацыі ды змены ладу жыцця — гэта сапраўдны кампендыю эпохі. Затое лрычны “Іван Макаравіч” — самы тонкі ягоны фільм. І, можа быць, найлепшы доказ адначасова і чалавечнасці і рэжысёрскага майстэрства.

Некаторыя крытыкі лялі галоўнага героя — Івана — за празмерную цяплівасць, за пакорлівыя ўцёкі з Беларусі, дзе ён губляе сваіх блізкіх, да Уралу, дзе ён нібыта знаходзіць працу і прызнанне. Але, магчыма, гэта — толькі часовы (рэйкі-рэйкі, шпалы-шпалы) прыпынак, бо дзеці вайны не ўкараняюцца нідзе, і хто ведае, дзе яны скончаць свой шлях.

Такі сціплы стаіцызм — ці не адзіна магчымы адказ на выклік часу. Гэта чыстая метафізіка, і яе фальшыва было б тлумачыць псіхалогіяй ці дзюжурнымі прамовамі аб працы на карысць грамадства.

Герой падлетка-акцёра Віктара Махоніна — такі самы невытлумачальны натуральны суд. А з’явіцца ён мог толькі ў паўдакументальна знятым аператарам Дзмітрыем Зайцавым наваколлі. Нават самыя эфектныя кадры тут падкрэсліваюць прыгажосць будзённага, — прышчэпак для бялізны, чыстай сарочкі, рабашіння на сур’ёзным дзіцячым твары. Абшарпаня сцены не прыніжаюць чалавека, але надаюць яго існаванню значнасці.

Максім КАРПІЦКІ

ІВАН МАКАРАВИЧ

Аўтар сценарію В. САВЧЕНКО
Рэжысёр-постановік І. ДОБРЮЛОВУ ролях:
В. МАХОНІН, І. БРАЗГОВКА, Т. ЛОГИНОВА,
М. ЕРЕМЕНКО та ін.Вытворніцтва кіностудіі
“Беларусьфільм”

КРАСАВІК

ПН АЎТ СР ЧЦ ПТ СБ НДЗ

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

95 гадоў
беларускага
кіно

“Горад
майстроў” (1965)

“Прыгоды
Бураціна” (1975)

Падчас выбару найлепшай айчынай
дзіцячай стужкі меркаванні настолькі
падзяліліся, што нам давалося пару-
шыць уласнаручна вынайдзеныя праві-
лы і спыніцца адразу на двух галоўных
прэтэндэнтах.

Карціна пра змаганне майстроў за вольны
горад, музыку для якой напісаў Алег Каравай-
чук, а выбітнае выяўленчае рашэнне вынай-
шаў Аляксандр Бойм, саступае ў вядомасці
цудоўным “Прыгодам Бураціна” Леаніда Ня-
чаева. Ды тым не менш, усклінем як мятляр
Караколь, што змагаўся за волю для горада і
сваю каханую залаташвейку: “Перамога і Ве-
раніка!” Так абаяльна гучаў пароль для варты,
падслухаўшы які, Караколь здолеў скінуць
уладу хітрага герцага. Покліч, варты “крыла-
тасці” нароўні з “Адкрый, адкрый таямніцу
Чарапахі Тарцілы-ы-ы!”

Безумоўна, параўноўваць рэжысёраў і іх
карціны складана. Леанід Нячаеў і яго Бу-
раціна — гэта шчырасць і сполахі гумару,
цудоўныя песні Аляксея Рыбнікава, дабры-
ня і давер да казкі ды выбітныя характары,
увасобленыя зорным складам акцёраў, калі
нават шкодны Дурымар выклікае не агіду, а
адно добразычлівы смех.

Бычкоў і ягоны Караколь — гэта ўмоў-
насьць сярэднявечча і сатырычна-палітыч-
ны кантэкст, бойкі за свабоду на шпагах і
без іх, нечаканья адсылкі да гісторыі (маг-
дэбургскае права). “Далоў іншаземных сал-
дат!”, — крамольная фраза, якую крычыць
папугай пасля захопу гораду майстроў лю-
дзьмі ў чорным — актуальны покліч для ўсіх
 народаў у розныя часы, але асабліва для бе-
ларусаў, якія цягам стагоддзяў не раз звед-
валі акупацыю. Нагадаю, што наступнай
работай Уладзіміра Бычкова стала стужка
“Жыццё і ўзнясенне Юрася Братчыка” па
творы Уладзіміра Караткевіча, якая была
несправядліва “пакладзеная на паліцу”.

Дасталося ў свой час і “Бураціну”: дзіця-
чы фільм на нашай кінастудыі прымаць ад-
маўляліся. І выпусцілі яго на экраны толькі
таму, што “невывучанне плана” пагражала
пазбаўленнем прэміі. Вось такія няказач-
ныя прыгоды.

Але кампенсацыяй за ўсе мітрэнгі стала
прызнанне. У 1966 годзе “Горад майстроў”
стаў лаўрэатам Усесаюзнага кінафестыва-
лю ў Кіеве. Пазней часопіс “Искусство ки-
но” ўключыў стужку ў лік лепшых дзіцячых
фільмаў усіх часоў. А “Бураціна” і да гэтай
пары любімы гледачамі ўсіх ўзростаў, даўно
стаўшы культавай карцінай.

Аkurat сёлета абодва рэжысёры адзначалі
6 свае юбілеі. У студзені Уладзіміру Бычко-
ву споўнілася 90, а ў маі 80-годдзе адсвят-
каваў бы Леанід Нячаеў.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

МАЙ

ПН	АЎТ	СР	ЧЦ	ПТ	СБ	НДЗ
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

95 гадоў
беларускага
кіно

“Хроніка
ночы”

(1972)

Ад Рышарда Капусцінскага з яго пінскімі марамі пра Палескае мора і падарожжамі па чорным кантынентце, і да шаманічных танцаў з бубнам-тазікам Бум-Бам-Літу, беларусы марылі пра Афрыку. Таму “Афрыканская трылогія” Аляксея Спешнева (“Тысяча вокан”, “Чорнае сонца” і “Хроніка ночы”) — у пэўным сэнсе заканамернасць. Можа быць, якраз таму толькі на “Беларусьфільме” зацікавіліся даўно ўжо задуманым праектам заслужанага сцэнарыста, нягледзячы на рэдкую для рэспубліканскай студыі маштабнасць і амбітнасць тэмы.

Мінск мы ўбачым у серыі фільмаў толькі аднойчы — як адзін з пунктаў адліку. А пасля будучы Масква, падарожжа ў горы і змаганне за незалежнасць неназванай афрыканскай краіны. Спешнеў паказвае інтэрнацыяналізм такім, якім ён задумваўся, але так ніколі і не стаў, — з апорай на тутэйшае, будзь то мінскія вуліцы ці экзатычныя рытуалы, і шырокім даляглядам.

Апошні фільм трылогіі — пэўна, самы складаны і авангардны. На самалёце ў Афрыку ляцяць савецкі доктар, жонка паўстанскага лідара, анархісты, буржуа і наёмныя тэрарысты. Гэткая макабрычная карцінка ўсяго свету. Каб палёт не здаваўся надта камфортным, ім — ды і нам — паказваюць яшчэ адзін фільм: агрэсіўную мантажную нарэзку з кадраў ваенных дзеянняў, кабарэ, гонак і рок-канцэртаў. Не дзіва, што героі не вытрымліваюць, і пасля шэрагу драматычных падзей рыпраекцыя (прыём камбініраванай здымкі) становіцца фонам для анарха-мюзікла — з гранатамі, аўтаматычнай зброяй, спробай прымірыць Гандзі з Марксам і пільнай патрэбай развязаць усе канфлікты да таго, як самалёт пацерпіць крушэнне.

Спешнеў мяняе фармат кадра з той жа лёгкасцю, як ён пераключаецца паміж рознымі ідэямі, персанажамі і жанрамі. “Хроніка ночы” — асэнсаваны фармалізм і спознены эпілог кінематаграфічнай адлігі.

Максім КАРПІЦКІ

ХРОНИКА НОЧИ

ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ФИЛЬМ

Сценарий и постановка
А. СПЕШНЕВА
Главный оператор
Ю. МАРУХИН
Художник-постановщик
Е. ИГНАТЬЕВ
Композитор
Л. СОЛИН

В ролях:
А. РОМАШИН,
Д. ФИРСОВА,
З. ЗАНОНИ-НИКОЛАЕНКО,
М. ТАГОРА,
Е. КОПЕЛЯН,
А. ЛИЦИТИС,
Т. КОНЮХОВА,
О. ГОБЗЕВА,
А. ВОКАЧ,
А. ХАДАРАВИЧУС,
К. ЮСУПЖАНОВА,
Л. БУТКЕВИЧ,
В. ПОГОРЕЛЬЦЕВ
И ДР.

ПРОИЗВОДСТВО
КИНОСТУДИИ
«БЕЛАРУСЬФИЛЬМ»

ЧЭРВЕНЬ

ПН АЎТ СР ЧЦ ПТ СБ НДЗ

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

95 гадоў
беларускага
кіно

“Ідзі і глядзі”

(1985)

Першапачаткова фільм Элема Клімава мусіў называцца “Забіце Гітлера”, але чыноўнікі катэгарычна адмовіліся зацвярджаць гэтую назву. І тады назва стала біблейскай.

Звышкіно — як называў яго сам рэжысёр — гэта калектыўнае перажыванне мінулай вайны, якое павінна зрабіць будучую вайну немагчымай. У фільме гралі непрафесійныя актёры, чые ўласныя ўспаміны былі абвостраныя кінаабстаўкамі. Грым, дэталі, адстароненая камера падкрэслівалі звышрэальнасць падзей. Стужка наўмысна здымалася ў храналагічнай паслядоўнасці, каб глядачы прайшлі ўвесь шлях разам з героем, які павісеў і пастарэў.

Фільм Клімава заснаваны на кнізе Алеся Адамовіча “Хатынская аповесць” дый на дакументальных сведчаннях, запісаных Янкам Брылём і Уладзімірам Калеснікам. Аднак, у той самы час, “Ідзі і глядзі” — гэта найперш сутыкненне з абсалютным, метафізічным злом. Камера не проста выходзілае дэталі: карова, якая трапіла пад абстрэл, героі ў багне, цёплы суп ад толькі што забітых людзей. Камера адмярае колы лекла і зазірае ў душу. Шум глухаты пасля выбухаў, ірваная музыка, снег на сівых валасах... Гэта ўздзейнічае як нешта звышнатуральнае. Падчас паказу фільма ля кінатэатраў у Заходняй Еўропе дзяжурылі брыгады хуткай дапамогі.

Малпачка на плячах афіцэра зондэркаманды паўтарае малпу з ілюстрацыі “Карнікаў” і грывасы мартышкі на плячах казачнага герцага з беларускага “Горада майстроў”. Сілы зла прагнуць крыві і заўжды “гатовыя паўтарыць”.

У апошніх сцэнах Флэра страляе ў партрэт Гітлера. У ашаламляльнай мантажнай паслядоўнасці гісторыя коціцца назад — і вось ужо пад прыцэлам немаўля, якое вырасце ў пачвару. Флэра апускае вінтоўку. Нястрэл у дзіця забівае Гітлера, гатовага ўздавацца ў кожнай душы.

Андрэй РАСІНСКІ

P.S. Хочацца верыць, што сёлетні юбілей Вызвалення Беларусі стане нагодай для чарговых паказаў гэтага кінашэдэўра, што выявіў усяму свету тэя пакуты, якія перанёс наш народ у гэтай вайне. Пагатоў, зусім нядаўна стужка была адрэстаўраваная.

ЛІПЕНЬ

ПН	АЎТ	СР	ЧЦ	ПТ	СБ	НДЗ
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

95 гадоў
беларускага
кіно

“Лясная
быль”

(1926)

Будучыня моцнай нацыі залежыць ад якасці міфалагічнага падмурку, на які яна вымушана абапірацца. І, безумоўна, таго мастацтва, якое гэта ўяўленне ўвасабляе і цэментуе ў народнай свядомасці. Так супала, што беларуская дзяржаўнасць пачала новы віток развіцця пад уплывам раннесавецкай ідэалогіі, якая ў той час знаходзілася ў пошуку сваёй ідэнтычнасці — галоўных сюжэтаў і мастацкіх арыенціраў. Толькі скончылася грамадзянская і савецка-польская войны — важныя падзеі, якія патрабавалі ад дзяржмастацтва паўнаважнай рэфлексіі.

Адразу на сваім з’яўленні беларускі кінематограф звярнуўся да батальна-героічнага жанру, які бліскуча ўвасобіў у “Лясной былі” палачанін Юрый Тарыч. Набіўшы руку на здымках у Ленінградзе, мастак вярнуўся на Радзіму, каб у 1926 годзе экранізаваць прыгодніцкую апавесць Міхася Чарота “Свінапас”. Галоўнымі героямі першай беларускай стужкі сталі вяскоўцы Грышка і Гэлька, якія драматычна змагаліся з акупантамі-беллапалаякамі, дапамагаючы савецкім падпольшчыкам.

Рамантызацыя ў фільме партызанскага руху фактычна сфарміравала той напрамак ваенна-патрыятычнага кіно, які цяпер часам іранічна называюць “партызанфільмам”. Больш за тое, нямы эпос “Лясной былі” для сучасных беларусаў стаў тым жа, чым быў для амерыканцаў фільм “Нараджэнне нацыі” (1915) Дэвіда Грыфіта, — кутнім камянем нацыянальнага кіно.

Тарас ТАРНАЛІЦКІ

ЖНІВЕНЬ

ПН	АЎТ	СР	ЧЦ	ПТ	СБ	НДЗ
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

95 гадоў
беларускага
кіно

“Чужая
бацькаўшчына”
(1982)

Фільм праваліўся ў пракаце, сабраўшы ўсяго 800 тысяч гледачоў. Сёння гэта лічба выглядае ўнушальнай, але — не ў тую эпоху. Скажам, іншую праграмную карціну Валерыя Рыбарава “Мяне завуць Арлекіна” ўбачылі амаль 42 мільёны чалавек! Аднак цяпер фільм пра міжваенны час у Заходняй Беларусі глядзіцца ўжо зусім інакш. Ён толькі набыў у сімвалічнай вазе, замацаваўшы сваё месца ў пантэоне лепшых твораў беларускага кінематографа.

Фільм мае ў сваёй літаратурнай аснове раманы Вячаслава Адамчыка “Чужая бацькаўшчына” і “Год нулявы”. Дзеянне адбываецца ў 1938 годзе — напярэдадні Другой Сусветнай. Мастакі-пастаноўшчыкі Яўген Ігнацьеў і Аляксандр Верашчагін зрабілі выбітную працу па ўзнаўленні правінцыйнага побыту міжваеннага часу — сялянскага і, што найбольш каштоўна, месцачковага. Брукаванка, невялікія камяніцы, храмы на даляглядах, аўтобус на Наваельню, дзе нейкі фанабэрысты тып чапляецца да яўрэяў, карчма, у якой героі Андрэя Дружкіна і Уладзіміра Гасцюхіна слухаюць патэфон ды п’юць не толькі гарбату... Усе гэтыя дэталі, а гэтаксама сакавітая беларуская мова, якая гучыць у кадры, ствараюць неверагодную атмасферу часу.

У дамы простых беларусаў святло трапляе праз мутнае шкло, яны нібыта ўвесь час знаходзяцца ў ценю. Жыццё людзей поўнае турботаў і, вядома, надзей, але таксама няпэўнасці ў будучыні. Хоць у стужцы і ёсць эпізод, дзе галоўны герой — малады паэт — сустракае польскую аднакласніцу, і яны цёпла ўзгадваюць сваё мінулае, знакавай можна лічыць сцэну ў паліцэйскім пастарунку. “Ён з тых, хто шукае Беларусь”, — кажа паліцьянт свайму начальніку, каментуючы вершы хлопца. “А нашто яе шукаць? Яна — пад нагамі”, — адказвае Міця Корсак. “То праўда, што пад нагамі, бо на версе не была і ніколі не будзе”, — выдае польскі паліцэйскі і збівае хлопца... Так, шлях да сённяшняй незалежнай Беларусі быў яшчэ няблізкім...

Беларусь як чыгуначны паўстанак (чыгунка — яшчэ адзін важны вобраз Рыбарава), дзе чакаеш вернага цягніка. Герой напрыканцы фільма з’язджае ў невядомым напрамку — і бачыць на станцыі сябе ў падлеткавым веку. Нягледзячы на закадравы тэкст, яго ад’езд не выглядае выратаваннем.

Цікава адзначыць, што рэжысёр стужкі нарадзіўся менавіта ў знакавым 1939 годзе. Юбілей майстра на два месяцы апераджае 80-я ўгодкі ўз’яднання Беларусі, якія сёлета мы адзначым у верасні.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

Чужая ВОТЧИНА

ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ
ФИЛЬМ
ПО МОТИВАМ РОМАНА
В. АДАМЧИКА
АВТОР СЦЕНАРИЯ
А. ЛАПШИН
РЕЖИССЕР
В. РЫБАРОВ
ОПЕРАТОР
Ф. КУЧАР
ХУДОЖНИКИ:
Е. ИГНАТЬЕВ,
А. ВЕРЕЩАГИН
В РОЛЯХ:
А. ДРУЖКИН,
Н. БРАЖНИКОВА,
В. ПОЛЯКОВ,
В. ГОСТИУХИН,
Л. ЧЕРНЯЕВА,
С. СТАНЮТА,
А. БЕНДОВА,
П. КОРМУНИН,
В. ГОГОЛЕВ,
С. ПЯТРОНАЙТИС,
О. БЕЛЯВСКАЯ
ПРОИЗВОДСТВО
КИНОСТУДИИ
“БЕЛАРУСЬФИЛЬМ”

ВЕРАСЕНЬ

ПН АЎТ СР ЧЦ ПТ **СБ** НДЗ

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

95 гадоў беларускага кіно

“Знак бяды” (1986)

Цяперашняй публіцы Міхаіл Пташук вядомы найперш “адной з лепшых стужак пра вайну” — “У жніўні 1944-га” з расійскімі зоркамі Яўгенам Міронавым і Уладзіславам Галкіным у галоўных ролях. А вось такую праграмную карціну вядомага рэжысёра пасляваеннага пакалення, як экранізацыя быкаўскага “Знака бяды”, згадаюць куды радзей. Хаця менавіта гэты фільм стварыў ураджэнцу вёскі Федзюкі міжнародную славу, а таксама і надаў вагі беларускаму савецкаму кіно 1980-х — атрымаўшы галоўны прыз на міжнародным кінафестывалі ў Сопаце, а таксама прэмію ВВС за найлепшы замежны фільм.

“Знак бяды”, у першую чаргу, — гэта бліскучыя акцёрскія працы Ніны Русланавай (Сцепаніда) і Генадзя Гарбука (Пятрак). А таксама новы этап у кар’еры адной з пяці жанчын-аператараў СССР — Тацяны Логінавай. Васіль Быкаў, які прымаў далёка не ўсе экранізацыі ўласных твораў, засведчыў сваю павагу рабоце Міхаіла Мікалаевіча. Мастацкі кірунак “псіхалагічны кінарэалізм”, прыхільнікам якога з’яўляўся рэжысёр, у “Знаку бяды” паспрыяў удаламу перастварэнню глыбокай прозы сьлыннага пісьменніка.

Міхаіл Пташук падрабязна і смела тлумачыць прычыну адчайнага і мужнага жэста Сцепаніды. Вайна тут — гэта не толькі сутыкненне з жорсткім ворагам, але і квінтэсэнцыя ўсёй несправядлівасці, якую жачына сустракала на сваім жыццёвым шляху. Супраць яе Сцяпаніда і выступае, спальваючы сябе разам з домам.

Цікава, што ў далейшай, ужо перабудаванай стужцы майстра “Наш броненягнік” Пташук асэнсоўвае не толькі подзвіг пакалення сваіх бацькоў, але і зазірае ў твары нявольных і свядомых катаў ды іх ахвяр у часе рэпрэсій. А ў “Кааператыве “Палітбюро”, або Будзе доўгім развітанне” рэжысёр выносіць прысуд ужо сваім равеснікам, якія свядома знаходзяцца ў пастцы старога часу. Стаўшы моцным прафесіяналам савецкага ваеннага кіно, Міхаіл Пташук паспеў паказаць сябе і мастаком са шчырай грамадзянскай пазіцыяй. Яна вызначальная і ў “Знаку бяды”.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

КАСТРЫЧНІК

ПН	АЎТ	СР	ЧЦ	ПТ	СБ	НДЗ
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

95 гадоў
беларускага
кіно

“Я родам
з дзяцінства”

(1966)

Пасля заканчэння Вялікай Айчыннай вайны і смерці Сталіна савецкае мастацтва перажывала свой росквіт, які быў абумоўлены наступленнем “адлігі”. З’явілася пакаленне “шасцідзясятнікаў” — мастакоў, пазбаўленых цыннізму і самаіроніі, безаглядных романтикаў, якія вераць у ідэалы камунізму і лепшыя якасці чалавечай натуры. Яскравым прадстаўніком гэтай субкультуры савецкай інтэлігенцыі быў ураджэнец вёскі Брылі Магілёўскага раёна Віктар Тураў. Яго бацьку забілі падчас нацысцкай акупацыі, а сам будучы рэжысёр з сястрой і маці апынуўся ў нямецкім канцлагеры пад горадам Ахен.

Трагічнае дзяцінства своеасабліва паўплывала на светапогляд Турава, які пасля вучобы зняў на студыі “Беларусьфільм” сваю дыпломную паўнаметражную працу “Цераз могількі” (1963). Драматургічным падмуркам яе стала аднайменная апавесць Паўла Ніліна. У фільме малады партызан Міхась сумесна з вясковым механікам Бугрэевым і яго сынам Феліксам таёмна робяць выбухоўку ў разбуранай капліцы на могільках, пакуль на іх не выходзіць атрад карнікаў. Псіхалагізм акцёрскай гульні, мастацкі сімвалізм атачэння герояў дазволілі інакш зірнуць на тэму вайны і партызанскага руху. Праз тры дзесяцігоддзі гэта стала зразумела нават на міжнародным узроўні, калі “Праз могількі” ўвайшлі ў спіс UNESCO ста найлепшых фільмаў пра вайну.

У наступнай працы “Я родам з дзяцінства” (1966) сыграў і заспяваў Уладзімір Высоцкі. Фільм пазначыў сутнасць творчасці Турава — гэта лірычная апавесць пакалення, якое з’явілася перад Другой сусветнай вайной і адчула ўсе яе турботы. У 1995 годзе беларускія крытыкі назвалі стужку найлепшым фільмам, створаным за ўсю гісторыю беларускага кіно. На такое прызнанне можа разлічваць далёка не кожны мастак.

Тарас ТАРНАЛІЦКІ

ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ФИЛЬМ

Я
РОДОМ
ИЗ
ДЕТСТВА

Сценарий Геннадия ШПАЙКОВА
Постановка Виктора ТУРОВА
Главный оператор А. КНЯЖИНСКИЙ
В ролях:
Н. УРГАНТ, Е. ТАШКОВ, В. ВЫСОЦКИЙ,
Татья ОВЧИНКО, Эдик ДОВНАР,
Валерий ЗУБАРЕВ, Витя КОЛОДИН и др.

ПРОИЗВОДСТВО КИНОСТУДИИ “БЕЛАРУСЬФИЛЬМ”

ЛІСТАПАД

ПН АЎТ СР ЧЦ ПТ СБ НДЗ

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

95 гадоў
беларускага
кіно

“Усходні
калідор”

(1966)

Акупіраваная Беларусь. Схопленыя падпольшчыкі спрабуюць высветліць, хто сярод іх здраднік — і занурваюцца ва ўспаміны. Але на гэтай тэрыторыі ўсё няпэўна.

Стужка Валянціна Вінаградава не падоўна ні на адзін іншы беларускі фільм. Партыйныя ўлады на чале з Машэравым чакалі гераічнага ваеннага эпасу. Але сябра Таркоўскага Валянцін Вінаградаў зрабіў метафізічную карціну-лабірынт, дзе нічога не гарантавана, чорна-белыя кантрасты наслідуюць фільмы нуар, а вячае карціну сцэна Халакосту.

Сведчанні, з якімі сутыкнуліся Вінаградаў і Алесь Кучар, калі пісалі сцэнарый, былі настолькі страшнымі, што творцы адышлі ад лававога рэалізму і заглыбіліся ў экспрэсію чалавечай душы, кінутай на пакуты.

Вязніца, камера, ненадзейная чалавечая памяць, акупіраваная тэрыторыя, гэта — гэта ўсё лабірынт, дзе кантраст святла і ценю, дзе невядома, куды вядзе паварот, сучаснасць і ўспаміны перамешваюцца, апавяданне і эмоцыі скачучь, уласная тоеснасць пад расстрэлам, а патока зерня, вады і дым душаць дыя забіваюць.

Схоплены чалавек глядзіць на ўласны боль адстаронена-халадна. І ўжо адтуль — з метафізічнага далёка — выплываюць канкрэтныя сцэны. Арыўцы (а Вінаградаў адмыслова падбіраў тыпажы) збіраюцца катаваць прыгажуню, беларускі калабарант гаворыць з падкрэсленым рускім акцэнтам, і як скульптура ўзвышаецца над ледзяною вадой аголеная дачка Сіёну, якая ўзносіць малітвы Богу.

Сцэна Халакосту — адзіная такая ў беларускім кіно і неверагодная ў сваёй экспрэсіі. Дзеці, старыя, кабеты — у патоках вады. Стрэлы, пражэктары і эсэсаўцы, малітвы і крыкі, камера носіцца над водамі, як Гасподзь.

У Беларусі карціна была надоўга праклятая і забытая. Толькі ў наш час яе пераадкрыў рэжысёр Андрэй Кудзіненка.

Андрэй РАСІНСКІ

Кінаплакат з калекцыі “Рекламфільма”.

СНЕЖАНЬ

ПН	АЎТ	СР	ЧЦ	ПТ	СБ	НДЗ
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

МУЗЕІ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.
Экспазыцыі:
■ "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.";
■ "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст.";
■ "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.";
■ "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.";
■ "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.";
■ "Мастацтва краін Усходу XIV — XX стст.";
Выставы:
■ Выставачны праект "Сучаснікі XX. Стагоддзе беларускага партрэта" — да 3 лютага.
■ Выстава "Латвія — 100. Гісторыя, мастацтва, традыцыі" — да 13 студзеня.
■ Выстава "Аляксандр Штурман (1869 — 1944). Мастак у падарожжы" — да 7 студзеня.
■ Рэтраспектыўная выстава твораў Уладзіміра Кожуха "Аголеныя пачуцці. Сакральны сэнс" — да 13 студзеня.
■ Выстава "Хроніка жыцця. Летапіс краіны", прымаркаваная да 90-годдзя з дня нараджэння графіка і кніжнага ілюстратара Людзія Асцякага (1929 — 2005) — да 27 студзеня.
■ Калекцыя карцін спявачкі Лідзіі Русалонавай у зборы Нацыянальнага мастацкага музея — да 1 сакавіка.
■ Серыя святковых інтэрактыўных праграм "Ёлка ў Мастоцкім" — да 5 студзеня 2019-га (неабходны папярэдні запіс).

Філіялы музея МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВЫ XIX СТ."
г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 327 88 78.
Пастаянная экспазыцыя:
■ "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
■ "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
■ "Сядзібы партрэт XVII — сяр. XIX стст.".
■ Выстава батанічнага тэкстылю Кацярыны Кабанавай "Трава" — да 23 студзеня.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў в. РАЎБІЧЫ
Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
■ Пастаянная экспазыцыя.
■ Выстава "Памяць Лявона Бараньні" (да 90-годдзя мастака, этнографіа, грамадскага дзеяча) — да 15 лютага.
■ Майстар-класы па стварэнні

У МІНСКУ ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" МОЖНА НАБЫЦЬ У НАСТУПНЫХ КРОПКАХ:

магазіны "Белсаюздрук"
Падземны пераход ст.м. "Пятроўшчына".
Падземны пераход ст.м. "Плошча Перамогі".
Проспект Незалежнасці, 44.
Вуліца Валадарскага, 16.

кіёскі "Белсаюздрук"
ст.м. "Няміга", вул. М. Багдановіча.
Проспект Пераможцаў, 5.
Вуліца Рабкораўскага, 17.
Проспект Незалежнасці, 68, В.
Вуліца Лабанка, 2.

лялек-мотанак, ткацтва паясоў альбо саломалляцтвы (на выбар) — кожную нядзелю. Пачатак а 12-й.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. К. Маркса, 12.
Тэл.: 327 43 22.
Экспазыцыі:
■ Абноўленая экспазыцыя "Старая Мінск".
■ "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
■ Бестэрміновая акцыя "Адзіны білет", якая дазваляе мінчанам і гасцям сталіцы наведаць музей і яго шэсць філіялаў, набыўшы ўсяго адзін білет у любым з іх.
■ Аўтарскі праект Ахрэма Беларовіча VKL3D.
■ Акцыя "Вольнае піянне" — кожны дзень з 16.00 да 19.00.
Выставы:
■ Выстава "Беларусь: адраджэнне духоўнасці".
■ Выстава "Ад рымскага днараў да беларускага рубля".
■ Выстава "Мастацтва Шакаладу" — да 8 студзеня.
■ Мастацкі праект "Куншты малявання. Адзін дзень з жыцця Салегаў".
■ Выстава "Сава Сіюко (1888 — 1978). Фотаграф Лобчанскага краю. Да 130-годдзя з дня нараджэння" — да 3 лютага.
■ Выстава тэатральных касцюмаў 1981 — 1918 гг.
■ "Ад апэраты да мюзікала" з калекцыі Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра — да 7 студзеня.
■ Выстава ёланьных цацкаў савецкага перыяду "У гасці да казанчай ёлкі" — да 13 студзеня.

Філіялы музея ДОМ-МУЗЕЙ І ЗЕДУ РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.
■ Абноўленая экспазыцыя "Гісторыя сацыял-дэмакратычнага руху канца XIX — пачатку XX стст.".
■ Выстава ёланьных цацкаў савецкага перыяду "У гасці у казкі" — да 13 студзеня.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКОЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ
г. Мінск, вул. К. Маркса, 38.
Тэл.: 327 46 11.
■ Пастаянная экспазыцыя "Сучасная гісторыя Рэспублікі Беларусь: 1991 — 2017 гг."

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. К. Маркса, 12.
Тэл.: 327 06 33.
Экспазыцыі:
■ "Сезонныя змены".
■ "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
■ "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
■ "Насельнікі ліставога і змяшанага лесу".
■ "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдка віды жывёл".
■ Выстава "Небеспечная прыгажосць" — да 28 лютага.
г. Мінск, вул. Казінец, 117 (будынак кінатэатра "Электрон").
Тэл.: +37529 123 60 53.
■ Атракцыён "Стужачны лабірынт".
■ Атракцыён "Лазерны квэст".
г. Мінск, вул. Багдановіча, 9а. Тэл.: 237 46 94.
■ Выстава "Птушкі зімой" — да 3 сакавіка.

МУЗЕЙ ПСТОРЫ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ
г. Мінск, Музычны зав., 5.
Тэл.: 220 26 67.
Пастаянная экспазыцыя:
■ "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях";
■ "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў X — XIX стст."; "Беларуская музычная культура XX ст."; "Тэатральная культура Беларусі XX ст.".
■ Выстава дзіцячай творчасці "Календары замалёўкі — 2018" — да 11 студзеня.

ГАСЦІЎНЯ УЛАДЗІЛАВА ГАЛУБКА
г. Мінск, вул. Старавіленская, 14.
Тэл.: 286 74 03.
■ Пастаянная экспазыцыя.
■ Выстава з прыватнай калекцыі "Лепшыя цацкі СССР" — да 3 лютага.
Майстар-класы:
■ Музейныя заняткі "Тэатральная лялька" для дзяцей 5+.
■ Інтэрактыўныя музейныя заняткі "Асновы акцёрскага майстэрства" для дзяцей ад 5 да 10 гадоў.

МУЗЕЙ ПСТОРЫ БЕЛАРУСКАГА КІНО
г. Мінск, вул. Сьвярдлова, 4.
Тэл.: 327 10 75.
■ Пастаянная экспазыцыя "Гісторыя беларускага кінематографіа".
■ Выстава "Беларускі кінематограф 1920 — 1930-х гадоў у кінаплакаце" — да 9 студзеня.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКОЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ
г. Мінск, вул. Сьвярдлова, 4.
Тэл.: 327 10 75.
■ Пастаянная экспазыцыя "Гісторыя беларускага кінематографіа".
■ Выстава "Беларускі кінематограф 1920 — 1930-х гадоў у кінаплакаце" — да 9 студзеня.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ
г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.
Тэл.: 327 11 66; 203 07 92.
Музей працуе: пн. — выхадны, аўт. — нядз. — ад 10-й да 18-й, сер. — ад 12-й да 20-й.
■ Пастаянная экспазыцыя.
■ Часовая экспазыцыя "Мы ідзем да цябе, Беларусь!", прымаркаваная да 75-годдзя пачатку вызвалення Беларусі — да 27 студзеня.
■ Часовая экспазыцыя "Святкуем біблію: старонкі мінулага" (да 100-годдзя ўтварэння БССР) — да 19 студзеня.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; +37529 551 80 51, + 37529 190 31 49.
Палацавы ансамбль:
■ Пастаянная экспазыцыя.
■ Выставачны праект "Шматгранны свет красак" з калекцыі сучаснага украінскага мастака Марыны Лапа — да 15 лютага.
■ Выстава сусветна вядомага беларускага мастака-графіка Паўла Татарнікава "Аўдыенцыя" — да 15 красавіка 2019-га.
■ Гістарычны квэст "Таямніцы і загадкі палаца Радзівілаў". Па папярэдніх заяўках. Сектар экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці Вул. Гейска, 1.
■ Пастаянная экспазыцыя.
■ Персанальная выстава Алены Зданевіч "Тутэйшае" — да 30 студзеня.
Ратуша Вул. Савецкая, 3.
■ Пастаянная экспазыцыя.
■ Квэст "Выхадкі старога захаляніка". Па папярэдніх заяўках.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР" г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 90, (8-01596) 2 82 70.
■ Пастаянная экспазыцыя.
■ Тэатрызавааная экскурсія "Мірскі замак і яго уладальнікі: шлях праз стагоддзі".
■ Экскурсія з элементамі дэгустацыі "У гасці да Пана Кыханку".
■ Экскурсія з элементамі анімацыі і дэгустацыі "Мірскі замак. Гісторыя. Культура. Дэгустацыя".
■ Таматычная экскурсія з элементамі каваста для дзвюх "Інтрыгі Купідона".
■ Музейныя камунікацыйныя праграмы: "Табе, нашчадак, у добры дар...", "Ад усяго сэрца — самы лепшы пачастунак", "Капрызы моды ракако", "Квэст "Белы слон".
■ Дзіцячая тэатрызавааная экскурсія "Чароўная гісторыя ў Мірскім замку".
■ Правядзенне вясельных цырымоній, святкаванне гадавіны вяселля.
■ Музейная фотопляцоўка.
■ Фотавыстава Аляксандра Ласмінскага "Сэрца зямлі май" — да 31 студзеня.
■ Выстава "3 імператарскага гартэра" — да 28 лютага.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА
г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.
Экспазыцыі:
■ "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
■ Экспазыцыя "Склен" на сядзібе Якуба Коласа.
■ Таматычныя экскурсіі і лекцыйныя заняткі.
■ Тэатрызавааная прадстаўленні паводле беларускіх народных казак.
■ Музейныя майстар-класы і заняткі.
■ Мультымедыяны комплекс "Чалавек. Асоба. Час".
■ Пешая экскурсія "Мясцінамі Коласа ў Мінску".
■ Інтэрактыўныя праграмы

для сямейных наведвальнікаў, квэст-гульні "Таямніцы дома Песняра".
Акцыі:
■ "Самы лепшы дзень" (дзень нараджэння ў музей).
■ Віншаванне ад музея, фотасесія "У дзень вяселля — у музей!"
■ Музейны праект "Калядная ялінка ў Доме Коласа" — да 7 студзеня (неабходны папярэдні запіс).

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ
г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.
■ Пастаянная экспазыцыя "Шляхі" з праграмным роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей "Хлопчыкі і лётчыкі", галаграфічным тэатрам.
■ Інтэрактыўныя музейныя праграмы "У пошуках папарацкаветкі", "Вячоркі".
■ Інтэрактыўная музейна-педагагічная праграма "Калядкі ў Купальным доме" — да 18 студзеня (неабходны папярэдні запіс).

МУЗЕЙ ПСТОРЫ ГОРАДА МІНСКА
г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10.
Тэл.: 321 24 30.
Філіялы Музея гісторыі горада Мінска
ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ ЛД ШЧАМІЛ'ЯВА
г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10.
Тэл.: 321 24 30.
Экспазыцыя:
■ "Жыццёвы і творчы шлях народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамілява".
■ Выстава выштыльных карцін "Натхненне" — да 13 студзеня.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАЛА САВІЦКАГА
г. Мінск, пл. Свабоды, 15.
Тэл.: 321 24 30.
Экспазыцыі:
■ "Мастак. Грамадзянін. Герой". Прысвечана Ганароваму грамадзяніну г. Мінска Міхалу Савіцкаму.
■ "Мінск губернскай. Шляхецкі побыт".
■ Выстава "Аптка ў старой сядзібе. Гісторыя фармацыі ў Мінску ў XVII — XX стст." — да 13 студзеня.
■ Выставачны праект FRAMES OF TIME ("Кадры часу") Глеба Отчыка і Васіля Зянько — да 13 студзеня.
■ Выстава акарольных твораў Ізы Заслонавай і Леаніда Гальперына — да 3 лютага.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША
г. Мінск, пл. Свабоды, 2а.
Тэл.: 321 24 30.
Выставачныя праекты:
■ "Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет".
■ "Мінск сярэд стагоддзяў. Гарыды-пабрацкія сталіцы Беларусі".
■ "Архаеалагічны артэфакты ў XII — XIX стст."

ЭКСПАЗЫЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"
г. Мінск, вул. Кірвы і Мяфодзія, 8. Тэл.: 321 24 30.
■ "Сані • вазок; калыска • брычка; карэта • вупрак" (пастаянная экспазыцыя па гісторыі гужавога транспарту жыхароў Мінска XIX — пачатку XX стст.).
■ Виртуальная гульні "Карэтны майстар".

МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАЯ СЯДЗІБА"
г. Мінск, праезд Чыжоўска, 8-2.
■ Пастаянная экспазыцыя.
■ Выстава "Краса Паўднёвай Курземе" — да 17 сакавіка.
ФІЛГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ
г. Мінск, праезд Чыжоўска, 10.
Тэл.: 285 18 86.
Экспазыцыя:

ПА ПЫТАННЯХ РАЗМЯШЧЭННЯ РЭКЛАМЫ ў ГАЗЕЦЕ "КУЛЬТУРА"
звартацца па тэлефоне +375 17 286 07 97 і па тэлефоне/факсе +375 17 334 57 41 альбо пішыце на электронны адрас kultura@tut.by!

■ "Кола часу" — прадметы гарадско-і сялянскай культуры кан. XIX — сяр. XX стст.
АРТ-ГАСЦІЎНЯ "ВЫСОКАЕ МЫСТА"
г. Мінск, вул. Герцава, 2а.
Тэл.: 321 24 30.
■ Выстава "Музей фатаграфіі" ўдзельнікаў фотаклуба "Мінск" — да 13 студзеня.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
г. Ліда, вул. Перамогі, 37а.
Тэл.: (8-0154) 53 50 64.
Пастаянная экспазыцыя:
■ "Прырода Лідчыны".
■ "Сучаснае мастацтва краю" (жывапіс, графіка, скульптура, мастацкае шкло).
Выставы:
■ Выстава "Майстэрня заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, сьбіра Азона мастакоў Беларусі Уладзімера Мурашвера".
■ "Відзем пачатак мы ад Гедыміна...".
■ Мемарыяльны пакой Валянціна Таўлая.
■ Выстава са збору А. Фішбайна "Рэчы побыту канца XIX — пачатку XX стст.".
■ "Музейна-вобразная зала "Хрушчоўка 60-х".
■ Выстава "Вайны свяшчэнныя старонкі".
■ Выстава "Надзейны шчыт краіны".
■ Выстава "Падарожжа ў гарадскі і сельскі побыт".
■ Выстава "Жыве мая ліра на нова!"

НАВАГРУДСКІ ГІСТОРЫКА-КРЯЗНАУЧЫ МУЗЕЙ
г. Навагрудка, вул. Гродзенская, 2.
Тэл.: (8-01597) 2 14 70.
■ Пастаянная экспазыцыя: "Гісторыя Навагрудчыны са старажытных часоў да Вялікай Айчыннай вайны".
■ Філатэлістычная выстава "Адам Міцкевіч і Ігнат Дамейка — слаўныя сыны Навагрудскай зямлі" (да 220-годдзя з дня нараджэння Адама Міцкевіча).
г. Навагрудка, вул. Мінская, 64-66.
■ Экспазыцыя: "Музей лярэйскага супраціўлення на Навагрудчыне".

ДОМ-МУЗЕЙ АДАМА МІЦКЕВІЧА ў НАВАГРУДКУ
г. Навагрудка, вул. Леніна, 1.
Тэл.: (8-01597) 2 43 40 (каса).
■ Пастаянная экспазыцыя: "Жыццё і творчасць Адама Міцкевіча".
■ Пастаянныя выставы: "Свято кухні Міцкевічаў", "Малюнк сельскага жыцця", "Пан Тадэвуш" праз час і народы".

"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"
г. Мінск, пл. Кастрычніцкая, 1. Тэл.: 327 26 12.
■ Персанальная выстава скульптара Дзьмітрыя Аганова "Я і мой час" — да 6 студзеня.
■ Мастацкая выстава "Разам" — да 6 студзеня.

ТЭАТРЫ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.
■ 5, 6 — "Шчаўкунок, або Яшчэ адна калядная гісторыя" (балет у 2-х дзях) П. Чайкоўскага.
Спектакль Беларускай дзяржаўнай хараграфічнай гімназіі-каледжа з удзелам артыстаў балета Вялікага тэатра Беларусі.
Пачатак а 12-й.
■ 5 — "Жызэль, або Вілісы" (балет у 2-х дзях) А. Адана. Дырэжор — Алег Лясун.
■ 5 — Канцэрт "Гарачы Новы год у Італіі". Камерная зала імя Л. П. Александровскай. Пачатак у 19.30.
■ 6 — "Яланта" (опера ў 2-х дзях) П. Чайкоўскага. Пачатак а 18-й.
Дырэжор — Андрэй Галану.
■ 8 — "Дон Кіхот" (балет у 3-х дзях) Л. Мінкуса. Дырэжор — Алег Лясун.
■ 9 — "Баль-маскарад" (опера ў 3-х дзях) Дж. Вердзі.
■ 10, 11 — "Бахчысарайскі фантан" (балет

у 3-х дзях) Б. Асаф'ева. Дырэжор — Мікалай Калядка.
ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКОЙ ДРАМАТУРГІІ"
г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44. Тэл./факс: 154 04 44.
■ 5, 6 — святочны спектакль "Навагодняя вандроўка ў Парыж".
■ 5 — "Адамавы жарты" (камедыя) С. Навуменка.
■ 8 — "Бетон" (візуальная паэзія) Я. Карняга.
■ 9 — "Палаванне на сябе" (не камедыя) А. Вамілава. Прэм'ера.
■ 10 — "Кар'ера доктара Рауса" (гістарычна недакладная трагікамедыя) В. Марціновіча.
■ 11 — "Сіндром Медзі" (трагедыя) Ю. Чарняўскай. Прэм'ера.
■ 12 — "Тры Жызэл" (драма) А. Курэйчыка.
ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА"
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.
■ 5, 6 — святочны спектакль "Казкі навагодняга лесу".